

Statenmededeling

Onderwerp

Derde rapportage POP3 Noord-Brabant

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De derde rapportage voortgang POP3-programma

Aanleiding

In de [statenmededeling Tweede rapportage voortgang POP3-Brabant](#) van 6 december 2017 is aangegeven dat PS eind 2017 zal worden geïnformeerd met een vervolgrapportage.

Bevoegdheid

GS zijn bevoegd de POP3-subsidieregeling voor Brabant met de voorgestelde openstellingen vast te stellen en PS hierover te informeren. De daarvoor benodigde voorwaarden zijn geregeld met eerdere GS-besluiten (zie [statenmededeling](#) van 7 september 2015).

Kernboodschap

1. Sinds 2015 zijn 17 POP3-openstellingen gerealiseerd die al hebben geleid tot 181 gehonoreerde projecten die bijdragen aan onze beleidsdoelen.

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de openstellingen die al zijn afgesloten, nog openstaan en nog zijn voorzien. Dit laat zien dat de achterstand, opgelopen in 2016 door uitvoeringsproblemen (zie kernboodschap 2), in 2017 met veel openstellingen is ingelopen. Voor een bedrag van ruim € 63 miljoen zijn openstellingen georganiseerd. Voor € 11 miljoen gaan nieuwe openstellingen in maart volgend jaar van start. Daarmee zitten we nu weer op koers wat betreft het uitzetten van beschikbare subsidiemiddelen. Met het POP3-programma weten we ons beleid te versterken door onze programmamiddelen te verdubbelen met EU-middelen.

De belangstelling voor de openstellingen is groot, met een (ruime) overtekening van de meeste openstellingen. Door de tendersystematiek ontvangen alleen de beste projecten subsidie.

De verschillende openstellingen kunnen worden gegroepeerd naar vijf hoofdthema's. De belangrijkste bevindingen worden beschreven:

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Waterdoelen

Het gaat hierbij om € 19,45 miljoen als totaal subsidieplafond voor de openstellingen met nummers M01D, M04D, M04O, M16F in de tabel. Het betreft middelen uit het reguliere POP-programma, aangevuld met middelen die op grond van een nationale afspraak zijn overgeheveld van het GLB-budget voor inkomens toeslag (pijler 1) naar POP3. Voor Brabant betreft het € 10 miljoen. Afsproken is dat provincies en waterschappen eenzelfde budget uit hun eigen begroting zullen toevoegen en dat het geld zal worden gebruikt om de landbouw te helpen bij het voldoen aan de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn. In Brabant is gekozen om dit budget volledig in te zetten op het terugdringen van de emissies van nitraat, fosfaat en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de grondgebonden landbouw. Dit door middel van bufferstroken als blauwe dienst, subsidie voor investeringen in precisiebemesting, subsidie voor kennisoverdracht en demo's en subsidie voor samenwerkingsprojecten gericht op het ontwikkelen van innovaties ten behoeve van beter bodembeheer, precisiebemesting en het verminderen van emissies. Vanuit het reguliere POP-programma worden met steun van de waterschappen inrichtingsprojecten gestimuleerd, zoals het aanleggen van vistrappen zodat stuwen behouden kunnen worden en toch wordt voldaan aan de Kaderrichtlijn Water en het aanleggen van een tweetal waterbergingsgebieden zodat voorkomen kan worden dat landbouwgrond wordt overstroomd bij zware buien in bovenstrooms gelegen landbouwgebieden. Een tweede openstelling voor dit doel is voorzien in het derde kwartaal van 2018.

Natuurdoelen

Het gaat hierbij om € 27,16 miljoen als totaal subsidieplafond voor de openstellingen met nummers M04L, M04N in de tabel. Het accent ligt op maatregelen die de gevolgen van landbouw op natuur en biodiversiteit terugdringen. En verder op maatregelen die de natuur beter weerbaar maken tegen toekomstige emissies vanuit de landbouw. Projecten die met POP-geld worden uitgevoerd zijn het hydrologisch scheiden van natuur en landbouw in de Westelijke Langstraat door de bouw van een nieuw gemaal bij Waalwijk, het herstellen van door ammoniakdepositie aangetaste droge heide, bossen en vennen in een groot aantal Brabantse natuurgebieden.

Agrofoodsector

Het gaat hierbij om € 12,1 miljoen dat beschikbaar is gesteld voor de openstellingen met nummers M01A, M04A, M16A, M16C, in de tabel.

Opzet

In november 2015 is een agrofood-openstelling gerealiseerd specifiek gericht op het ondersteunen van testfaciliteiten voor innovaties in de agrofood. Begin 2017 is een 1^e tranche van drie POP3-regelingen agrofood opengesteld voor drie aansluitende fasen in het innovatieproces. Belangrijkste kenmerken hiervan waren:

- Versterken van de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood, inclusief het Innovatieprogramma Agrofood;
- Stimulans geven aan de transitie naar een duurzame landbouw gericht op projecten met radicale innovaties die het huidige productiesysteem binnen de agrofood gaan doorbreken met nieuwe verdienmodellen, marktconcepten en meerwaardecreatie;
- Breed ingestoken openstellingen gericht op meerdere deelsectoren en thema's zoals cross-over hightech, circulaire economie, eiwittransitie; gericht op meerdere duurzaamheidsprestaties tegelijk en die integraal onderdeel vormen van de gehele keten;
- Drie openstellingen t.b.v. drie aansluitende fasen in het innovatieproces:
  - Samenwerking voor innovatie (EIP): ontwikkeling;
  - Bedrijfsinvesteringen: koplopers;
  - Kennisoverdracht: brede uitrol bij het peloton.

Resultaten en leerpunten

- De openstelling in 2015 was erg specifiek waardoor het slechts 4 gehonoreerde aanvragen opleverde en het beschikbaar gestelde bedrag niet geheel is ingezet. De 1^e tranche leidde voor de openstellingen samenwerking resp. bedrijfsinvesteringen tot heel veel aanvragen (27 en 73) waarbij het beschikbaar gestelde budget 2-3 maal werd overschreden.
- De kennis-openstelling leidde tot slechts 3 aanvragen (waarvan 1 gehonoreerd, waardoor het budget deels is gebruikt). Dit laatste vanwege de landelijk vastgestelde schrale subsidievoorwaarden die voor de 2^e tranche agrofood (zie kernboodschap 3) zijn verbeterd. De niet ingezette middelen worden door geschoven naar volgende openstellingen agrofood.
- In totaal zijn voor de 1^e tranche agrofood-openstellingen 103 aanvragen ontvangen waarvan 81 subsidiabel en de beste 34 zijn gehonoreerd. Dit heeft een breed palet aan gehonoreerde projecten opgeleverd: meerdere sectoren, thema's (hightech - marktconcepten) en qua omvang. Het zijn projecten waarvoor de openstellingen waren bedoeld zoals beschreven onder 'opzet'. De actieve communicatie naar de doelgroep en met name de koplopers heeft daaraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Op basis van deze ervaringen hebben we voor de 2^e tranche agrofood-openstellingen (zie kernboodschap 3) enkele subsidievoorwaarden aangescherpt om nog beter te selecteren op de beste projecten die bijdragen aan de transitie van de landbouw. Zo zal er nog scherper worden geselecteerd op innovaties die het huidige productiesysteem binnen de agrofood gaan doorbreken.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Jonge landbouwersregeling (Jola)

Het gaat hierbij om ruim € 2,4 miljoen dat beschikbaar is gesteld voor drie openstellingen (zie M04H in de tabel) waarvan de laatste medio januari 2018 sluit. Jonge landbouwers tot en met 40 jaar kunnen subsidie aanvragen voor investeringen die hun bedrijf toekomstbestendiger maakt die voorkomen op een (landelijke) lijst. Deze lijst is bij elke openstelling uitgebreid zodat er meer te kiezen valt. Met de eerste 2 openstellingen zijn in totaal 74 aanvragen gehonoreerd. Uit deze lijst zijn vooral zonnepanelen gekozen en gehonoreerd (41 stuks), gevolgd door precisiebemestingsapparatuur (15), warmtewisselaars en zaaimachines (elk 6). Voor de nog openstaande openstelling staan meer emissieverlagende investeringen op de lijst dan de vorige twee en de verwachting is dat daarvoor nu ook meer aandacht zal zijn bij de aanvragers.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Plattelandsontwikkeling: LEADER.

Het gaat hierbij om € 2,48 miljoen als totaal subsidieplafond voor de openstellingen met nummers M19 A/B/C/D in de tabel. LEADER is sinds juli 2017 voor het eerst opengesteld en kent een doorlopende indieningstermijn. Er wordt in afwijking van andere openstellingen niet met een tender systeem gewerkt. Het subsidie bedrag € 2,48 miljoen is tot 31 december 2020 beschikbaar of zo veel eerder indien alle subsidie is uitgezet. Er is in september een feestelijk start- en informatie bijeenkomst geweest bij het info centrum van Grenscorridor N69. De eerste projectideeën en subsidieaanvragen zijn binnengekomen. Deze worden in de LAG, Lokale Actiegroep Grenscorridor N69, beoordeeld en ter besluitvorming aan GS voorgelegd. Er wordt gelet of het project inhoudelijk past in één van de vier pijlers van de Lokale OntwikkelingsStrategie Grenscorridor N69, (LOS). Of het aan de LEADER criteria voldoet zoals de bottom-up dimensie. En of het haalbaar is en value for money.

Subsidie verdeling over thema's

De onderstaande grafiek geeft de percentuele verdeling van de subsidie over de thema's weer. Dit betreft de optelsom van de subsidieplafonds per thema voor de afgesloten en nog openstaande openstellingen, zie de tabel bij 1.1.

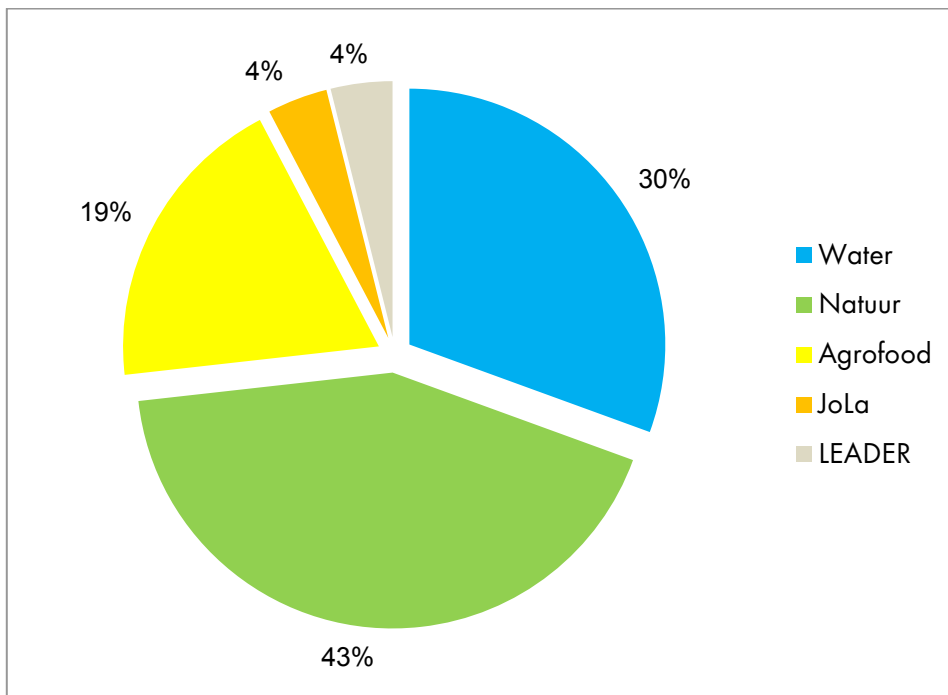
Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

1.1. Afgesloten openstellingen en nog openstaande openstellingen:

PS: 4305598

Maatregel en thema Blauw = waterdoelen Groen = natuurdoelen Geel = agrofood innovatie Oranje = jonge landbouwersregeling Grijs = LEADER	Start openstelling	Subsidieplafond	Aangevraagd bedrag	Aangevraagd aantal	Toegekend bedrag	Toegekend	Gemiddeld subsidie per project
M01D Trainingen, e.d. voor internationale waterdoelen	2-11-2015	€ 1.300.000	€ 5.974.969	18	€ 1.300.000	4	€ 325.000
M04D Fysieke investeringen voor internationale waterdoelen	2-11-2015	€ 4.000.000	€ 2.813.409	81	€ 1.866.897	54	€ 34.572
M16C Samenwerking voor innovaties	2-11-2015	€ 2.000.000	€ 2.620.827	12	€ 984.468	4	€ 246.117
M04H Fysieke investeringen voor jonge landbouwers 2016	1-3-2016	€ 1.120.000	€ 984.757	55	€ 775.737	43	€ 18.040
M04H Fysieke investeringen voor jonge landbouwers 2017	1-12-2016	€ 560.000	€ 717.335	40	€ 558.361	31	€ 18.012
M04L Niet productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur en landschap	23-1-2017	€ 6.000.000	€ 16.461.804	8	€ 5.982.370	5	€ 1.196.474
M04N Niet productieve investeringen voor hydrologische maatregelen PAS	23-1-2017	€ 8.920.000	€ 11.677.573	1	€ 8.920.000	1	€ 8.920.000
M01A Trainingen, workshops, ...	23-1-2017	€ 1.400.000	€ 994.607	3	€ 495.579	1	€ 495.579
M04A Fysieke investeringen ...	23-1-2017	€ 4.400.000	€ 13.000.249	73	€ 4.400.000	21	€ 209.524
M04O Niet productieve investeringen water *	20-2-2017	€ 7.950.000	€ 7.847.552	5	€ 7.742.992	5	€ 1.548.598
M16A Samenwerking in het kader van EIP	6-3-2017	€ 4.340.000	€ 10.843.146	27	€ 4.340.000	12	€ 361.667
M19A/B/C/D Steun voor plaatselijke ontwikkeling / LEADER *	17-7-2017	€ 2.480.000	€ 254.221	1			
M04N Niet productieve investeringen voor hydrologische maatregelen PAS	13-11-2017	€ 9.000.000					
M04L Niet productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur en landschap	13-11-2017	€ 3.240.000					
M04H Fysieke investeringenvoor jonge landbouwers 2018	4-12-2017	€ 742.951					
M16F Samenwerking voor Innovaties (water)	11-12-2017	€ 3.200.000					
M01D Trainingen, e.d. voor internationale waterdoelen	11-12-2017	€ 3.000.000					

* de beoordeling is in de afrondende fase. De bedragen en aantallen weergegeven onder toegekend, zijn naar verwachting.

1.2. Openstellingen waarover we op 19 december 2017 hebben besloten, zie voor nadere toelichting kernboodschap 3:

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Maatregel	Openstelling	Subsidie plafond
Trainingen e.d. voor Kennisoverdracht - Agrofood	5 maart 2018	€ 3.580.000
Fysieke investeringen - Agrofood	5 maart 2018	€ 4.480.000
Samenwerking voor Innovatie EIP - Agrofood	5 maart 2018	€ 3.404.000

1.3. Nog voorziene openstellingen tot en met 2020

Maatregel	Openstelling gepland voor
Fysieke Investerings voor Waterdoelen	tweede kwartaal 2018
Niet-productieve investeringen water	derde kwartaal 2018
Landbouwstructuurversterking - Bedrijfsverplaatsingen	vierde kwartaal 2018 (voor de eerste keer)
Jonge landbouwersregeling, tot en met 40 jaar	jaarlijks terugkerend in december tot en met 2020

1.4. Restgelden

De bedragen die overblijven nadat de subsidietoekenningen zijn verleend voor de diverse openstellingen, worden telkens opnieuw ingezet in de betreffende maatregel in de hierop volgende openstelling. Dat is vooral goed te zien bij de maatregel voor jonge landbouwers waar voor de beschikbare subsidie een standaardbedrag van toepassing is van € 560.000. Hier wordt telkens het restbedrag van de vorige openstelling bij opgeteld. Het ophogen van de beschikbare subsidie met restgelden geldt ook voor nieuwe openstellingen van de andere maatregelen zoals voor de 2e tranche Agrofood openstellingen.

2. De uitvoering is verbeterd en bureaucratie voor aanvragers is verminderd.

Het POP3-programma heeft landelijk een imago bij aanvragers dat het erg complex is (zie ook tweede rapportage). De afgelopen twee jaar hebben wij samen met Stimulus (eigen uitvoeringsorganisatie) hard gewerkt om dit met andere provincies en met RVO.nl (als controle en betaalorgaan) te verbeteren waarbij veel vooruitgang is geboekt, maar waar ook nog veel te verbeteren is. Samen met Stimulus worden aanvragers zo goed als mogelijk geïnformeerd met informatie op de website, in voorlichtingsbijeenkomsten en met individuele gesprekken met aanvragers/ uitvoerders om dit hele proces te vergemakkelijken en de drempel te verlagen. Er zijn slechts enkele bezwaarschriften tot nu toe op het totaal van 323 aanvragen.

3. Met de 2^e tranche van drie POP3-openstellingen agrofood geven we een extra impuls aan de transitie van deze sector.

Het gaat om een vervolg van de 1^e tranche agrofood-openstellingen met een vergelijkbare opzet, maar waarbij de leerpunten uit de 1^e tranche zijn verwerkt (zie kernboodschap 1) en waarbij met de opzet en communicatie ook wordt ingespeeld op de doelgroep van (jonge) veehouders zoals aangekondigd in de [Statenmededeling Uitvoeringsprogramma Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij](#) van 10 oktober 2017. Het betreft openstellingen voor drie aansluitende fasen in het innovatieproces:

- Samenwerking voor innovatie (€ 3,404 miljoen), gericht op de ontwikkeling en het praktijkrijp maken van innovaties door samenwerkingsverbanden;
- Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf (€ 4,48 miljoen): gericht op koplopers die bereid zijn als eerste te investeren in praktijkrijpe innovaties waarmee de zorgen voor het nodige vertrouwen van volgers waardoor een markt-gedreven uitrol mogelijk wordt;
- Kennisoverdracht (€ 3,58 miljoen): gericht op grote groepen van landbouwers (peloton) om hun bedrijf te innoveren en toekomstbestendig te maken.

De belangrijkste verbeteringen ten opzichte van de 1^e tranche agrofood-openstellingen zijn:

- Verhoging van het subsidiepercentage van 60% naar 80% voor de openstelling Kennisoverdracht waardoor er naar verwachting meer aanvragen zullen komen en de beste kennisaanbieders zullen aanvragen.
- Er wordt scherper erop gelet dat de aanvragen gedreven zijn door de behoefte vanuit de ondernemerspraktijk.
- Bij de beoordeling telt mee in hoeverre de aanvragen daadwerkelijk bijdragen aan de transitie van de agrofoodsector. Vooral wordt gekeken in hoeverre sprake is van meerwaardecreatie waarbij duurzaamheidsprestaties in de gehele keten integraal worden meegenomen en in de markt- en prijsontwikkeling.
- Initiatieven die bijdragen aan de ondersteunende maatregelen voor de transitie van de veehouderij krijgen extra punten waarbij er nog voldoende ruimte blijft voor uitstekende initiatieven van andere sectoren.
- Het minimale subsidiebedrag voor de kennismaatregel is verlaagd van €200.000 naar €100.000 zodat kleinere en lokale initiatieven en initiatiefnemers met goede aanvragen niet buiten de boot vallen.

Consequenties

1. *POP3 draagt bij aan innovatie en verduurzaming van de landbouw en de daarmee verbonden beleidsopgaven voor water, natuur, milieu, transitie agrofood en plattelandontwikkeling. De nieuwe Agrofood openstellingen dragen in het bijzonder bij aan de versnelling van de transitie van de veehouderij doordat de criteria extra zorgvuldig hierop zijn toegespitst op basis van de ervaring met de vorige openstelling.*

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Europese en internationale zaken

Het POP3 is één van de Europese programma's waarin de provincies een belangrijke rol vervullen. De andere zijn het OP-Zuid (gericht op kennis, innovatie en MKB) en Interreg (internationale projectmatige samenwerking op meerdere thema's). De aandacht voor innovatieve POP3-projecten zal bijdragen aan de internationale profilering van de Brabantse landbouw als koploper qua innovatie en duurzaamheid.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4285600

PS: 4305598

Communicatie

Alle relevante partners zijn betrokken bij de verschillende proces-stappen voor de ontwikkeling van het POP3-programma voor Brabant, zodat het goed aansluit op de Brabantse ambities en beleidscontext.

Er wordt tijdig en actief gecommuniceerd naar de doelgroepen waarvoor de openstellingen bedoeld zijn, voor voldoende kwalitatief hoogwaardige projectaanvragen. Daarnaast wordt er gecommuniceerd naar de doelgroepen door Stimulus Programma-management (via www.stimulus.nl) waar aanvragers ook terecht kunnen voor vragen.

Vervolg

PS zal eind 2018 worden geïnformeerd met een vervolgrapportage.

Bijlagen

Geen.

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: de heer T.H.C. Schulpen, (073) 680 80 75
tschulpen@brabant.nl, directeur Europese programma's, eenheid Algemeen
Directeur

Opdrachtnemer: de heer S.A. Willems, 073 6812402
sawillems@brabant.nl, afdeling Europese programma's